

Autizmo stipriosios pusės

- Gera vizualinė atmintis;
- Nestandartinis mąstymas, tam tikrų dėsnų suvokimas;
- Susikoncentravimas į jiems įdomias veiklas;
- Pastabumas smulkiausioms detalėms
- Išgilinimas į savo interesų sritis;
- Besąlygiškas lojalumas;
- Teisingumas (kalba teisybę, nemeluoja, neišsisukinėja, nenaudoja „socialinių kaukių“);
- Polinkis į vienodumą daro juos tvarkingus ir organizuotus;
- Įgytos patirties ir išmokyti įgūdžių analizavimo ir apibendrinimo sunkumai, negebant viso to perkelti į kitą aplinką ar veiklą;
- Dėmesingumo ir susikaupimo stoka;
- Negebėjimas sujungti kelių idėjų ar sąvokų (ypač jeigu jos prieštarauja viena kitai);
- Savęs ir kitų suvokimo sunkumai;
- Ribotas interesų ratas.
- Pasiryžimas pabaigti tai, ką pradėjo.

10 dalykų, kuriuos vaikas su autizmo spektro sutrikimu, norėtų, kad Jūs žinotumėte

1. Pirmiausia ir svarbiausia – aš esu vaikas. Aš turiu autizmo sutrikimą.
2. Mano sensorinis suvokimas yra sutrikęs. Suprasti visus savo pojūčius man gali būti pats sunkiausias „darbas“.
3. Prašau prisimink, kad yra skirtumas tarp nedarysiu (pats renkuosi to nedaryti) ir negaliu (aš nemoku to daryti).
4. Aš mąstau labai konkrečiai, t.y. suprantu kalbą pažodžiui.
5. Turėk kantrybės dėl mano riboto žodyno.
6. Aš labiau kreipiu dėmesį į vizualinius stimulus.
7. Prašau, sutelk dėmesį į tai, ką aš galiu, o ne į tai, ko aš negaliu.
8. Padėk man bendrauti.
9. Pasistenk suprasti, kas mane trikdo. Mano protrūkis, įniršis ar kaip tai bepavadintum, man yra baisiau nei tau. Taip atsitinka, nes mano jutimai būna per daug stimuliuojami.
10. Jei esi mano šeimos narys, mylėk mane besąlygiškai.

Lankstinuką parengė Jonišio vaikų lopšelio-darželio logopedė, specialioji pedagogė metodininkė Alma Sinkevičienė

Vaikai mąstantys vaizdais, o kalbantys elgesiu

Autizmas – tai neurologinis raidos sutrikimas, kuris labiausiai paliečia kalbos ir bendravimo, socialinių įgūdžių ir elgsenos vystymąsi. Šis sutrikimas pasireiškia tuo, kad žmogus kitaip bendrauja, jaučia bei suvokia pasaulį.

Tačiau kaip ir kiekvienas vaikas, taip ir autizmo spektro sutrikimų turintis vaikas yra individualus, turintis savo stipriąsias bei silpnąsias puses. Šie vaikai gali išsiskirti labai nevienalytišku gebėjimų profiliu, kai kuriais atvejais turėti aukštą intelekto koeficientą. Jei vienoje srityje, pvz. socialinėje ar adaptacijos srityje, vaikas gali patirti sunkumų, tai kitoje, pvz. matematikos, informatikos, ar kalbų – pasiekti aukštų rezultatų.

Galimi sunkumai

Elgesio ir bendravimo sunkumai

Vaikai, turintys ASS (autizmo spektro sutrikimą), visą informaciją suvokia kitaip.

Dėl to jie:

- Atsiriboja nuo aplinkos - dažniausiai žaidžia vieni, nebendruoja su kitais vaikais.
- Geriau suvokia regimąją informaciją, nes kalba dažnai jiems tėra nieko nesakantis „garsų kratinys“.
- Yra nerimastingi, patiria didelę aplinkos baimę.
- Kartais elgiasi lyg negirdėtų.
- Pasižymi kraštutiniais verksmo, pykčio ar liūdesio priepuoliais be aiškios priežasties.
- Nepakankamai suvokia realų pavojų.

Kalbos ir komunikacijos sunkumai

Daugiau kaip pusė vaikų su ASS turi kalbos sutrikimų, o kai kurie jų visai nenaudoja kalbos kaip bendravimo priemonės. Jų kalba dažnai monotoniška, mažai emociinga. Bendraudami jie nepakankamai naudoja

kūno kalbą. Vyresni vaikai nemoka palaikyti pokalbio, dažnai tegeba atsakyti į užduotą klausimą vienu žodžiu ar trumpa fraze. Vaikams, turintiems ASS, būdingi tokie bendravimo požymiai:

- Sunkiai perteikia kitiems savo norus;
- Negeba mėgdžioti kalbos, gestų, veido išraiškos;
- Nesuvokia, kad kalba – bendravimo priemonė;
- Negeba palaikyti pokalbio;
- Sunkiai įsijungia į bendrą veiklą, pereina iš vienos veiklos į kitą;

Sensorinės integracijos sutrikimai

Žmonės pasaulį pažįsta liesdami, matydami, girdėdami, uosdami ir ragaudami. Visa ši informacija gaunama per sensorinę (jutiminę) sistemą. Be to, suvokti pasaulį padeda veikla ir judesiai. Sensorinė integracija – tai neurologinis procesas, kurio metu priimama informacija iš jutimų. Ji labai susijusi su žmogaus gyvenimu. Būtent dėl jos vystosi kūno ir akies bei rankos koordinacija, žmogus suvokia daiktų santykį erdvėje, mokosi atsiminti ir kalbėti, planuoja judesius ir veiklas, išmoka skaityti, rašyti, mąstyti, kontroliuoja savo elgesį įvairiose situacijose. Vaikai su ASS visą informaciją, ypač gaunamą per klausos ir lytėjimo organus, priima kitaip. Jiems būdingi tokie sutrikimai:

- Dažnai girdi ne tik tai, ką sako pedagogas, bet ir visus tuo metu aplinkui skambančius garsus. Todėl jie tampa neramūs, negali susikaupti, dengiasi rankomis ausis, sunkiai orientuojasi aplinkoje.
- Net galėdami matyti, jie stengiasi visus daiktus paliesti. Jie gali nepastebėti tokių svarbių dalykų, kaip žmogaus veido išraiška, gestai ar net rašytinė instrukcija.
- Uosto daiktus. Kartais nemalonūs kvapai jiems patinka labiau negu malonūs.
- Valgo tik tam tikros temperatūros, skonio, konsistencijos, atitinkamai patiektą, maistą. Dažnai patinka labai aštrus arba karštas maistas.
- Ragauja nevalgomus daiktus.

Pažinimo procesų sunkumai

Pažinimas dažnai susijęs su sensorinės integracijos problemomis. ASS (autizmo spektro sutrikimą), turintiems vaikams

būdinga:

- Prasmės suvokimo sunkumai;
- Ribotas gebėjimas atskirti esminius dalykus nuo antraeilų;
- Ribotas daiktų ir veiksmų tarpusavio ryšio suvokimas;
- Sekos suvokimo ir veiklos organizavimo sunkumai;
- Negebėjimas vienu metu skirti dėmesį daugiau nei vienam dalykui;
- Dėmesingumo ir susikaupimo stoka;
- Ribotas interesų ratas.
- Pasiryžimas pabaigti tai, ką pradėjo.